

Plenum

Måndag 19.12.2016 kl. 12.01—0.32

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och av socialvårdslagen

Regeringens proposition RP 224/2016 rd

Utskottets betänkande ShUB 43/2016 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Arto Satonen: Ärende 4 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas.

Debatt

22.45 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä merkittävä päivystysuudistus, ja se on merkittävä kokonaisuus, jossa esitetään erikoissairaanhoidon kokoamista nykyistä suurempiin yksiköihin ja harvinaisten tai vaativien toimenpiteiden keskittämistä sekä parannetaan sosiaalipäivystystä ja sosiaalihuollon saatavuutta ja saavutettavuutta koskevia säännöksiä. Tämän lisäksi perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanotto toimintaa ehdotetaan lisättäväksi terveyskeskuksissa niin, että lähipalveluiden saatavuus myös arki-iltaisina ja viikonloppuisin paranisi. Asiallisesti tämä esitys on hyvä, ja me kannatamme sitä, ja haluan todeta heti, että tuemme päivystyslainsäädännön kehittämistä ja päivystyslainsäädännön tarpeellisuutta, mutta emme kuitenkaan hyväksy sitä menettelytapaa, jolla tämä on hoidettu irrallisena osana muusta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Tästä syystä niin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuin myös täällä me sosiaalidemokraatit, vihreät ja kristilliset olemme jättäneet yhteisen vastalauseen, jossa esitämme tämän lain hylkäämistä, ja tuon siihen liittyviä perusteluja nyt teille tiedoksi.

Ensinnäkin haluan heti aluksi todeta, että kaikkein tärkein asia tässä on se, että tämä lakiesitys olisi pitänyt käsitellä yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa, koska päivystys on luonnollinen osa sosiaali- ja terveystalouden palveluita. Toinen asia, joka tähän liittyy, on se, että tämän lain taustalla on viime vaalikaudella valmistelussa ollut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja siihen liittyvät perustat. Nämä perustat ovat täysin erilaisia kuin nyt hallituksen valmistelussa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Sen takia on todella hämmäntävää ja, voisiko sanoa, epäloogistakin se, että lain valmistelu perustuu aivan toisenlaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen kuin sitä tulevaisuudessa sitten tulaisiin toteuttamaan.

Ensinnäkin viime kaudella sosiaali- ja terveystalouden palveluista vastasi julkinen sektori, niin palveluiden järjestämisestä kuin pääasiassa myös palveluiden tuottamisesta. Palveluita täydensivät yksityiset palveluntuottajat ja järjestöt. Tavoitteena oli saada suurempia palveluntuottajia, kokonaisuuksia. Tämän lisäksi yksi tärkeimmistä asioista oli sosiaali- ja ter-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

veyspalveluiden hyvä integraatio, sekä perustason että erikoistason integraatio. Tavoitteena oli vähentää hallinnollisia rajoja ja luoda suurempia kokonaisuuksia. Palveluiden rahoituksesta vastasivat myös kunnat, joita tuettiin valtionosuuksilla sekä asiakasmaksuilla.

Nyt tuleva tilanne on täysin päinvastainen. Sosiaali- ja terveyspalvelut siirretään kunnista maakuntiin, palveluiden järjestäjänä on maakunta, ja palvelujen tuottajina ovat yhdenvertaisesti julkinen, yksityinen ja järjestöt. Kaikki perustason palvelut pakkoyhtiötetään ja ne pilkotaan erillisiksi kokonaisuuksiksi. Rahoitus tulee suoraan valtiolta maakuntiin, ja maakunnat jakavat erillisellä periaatteella ne sitten palveluntuottajille. Valinnanvapauslainsäädäntö tulee olemaan yksi oleellinen osa tätä kokonaisuutta, mutta meillä ei ole tietoa sen sisällöstä, koska hallituspuolueet eivät ole pystyneet saamaan siitä yhteistä näkemystä, minkä seurauksena meillä ei ole tietoa siitä, minkätyyppinen valinnanvapaus maahan tulevaisuudessa tulee.

On selvää, että päivystys on luonnollinen osa sosiaali- ja terveyspalveluita. Nyt päivystyslaki olisi voimassa vain vuoden, kun ministeriö joutuu valmistelemaan uuden lainsäädännön kokonaan uudelta pohjalta, koska tämä lainsäädäntö ei vastaa sitä tulevaa, mitä sitten uusi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulevaisuudessa tämän päivystyksen osalta edellyttää. Tämän lisäksi mielestämme tämä kokonaisuus ei anna hyvää kuvaa lainsäädännön kokonaisvalmistelusta, kun sieltä tuodaan yksi erillinen osa, joka ei vielä ole tulevaisuudessa sellainen kuin siltä tulevaisuudessa sitten odotamme.

Mielestämme päivystyslainsäädäntö tulisi käsitellä osana tulevaa sotea. Tämä antaisi todellisen käsityksen ja näkemyksen tulevaisuudesta, tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuudesta. (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puhemies, voinko jatkaa tätä vastalauseetta? (Puhemies: Voit jatkaa!) — Kiitoksia. (Puhemies: 10 minuuttia aikaa!) — Kiitoksia, kiitoksia, ei tähän ihan niin paljon kyllä mene, mutta esittelen tämän vastalauseen. Kiitoksia, puhemies!

Joka tapauksessa meille kaikkein tärkein ja oleellinen osa on se, että me olisimme toivoneet ja nähneet perustelluksi sen, että päivystyslainsäädäntö olisi käsitelty yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa tulevana keväänä. Nyt hallitus on perustellut tätä myös sillä, että tämä on budjettilaki, ja nyt tämä hallitus on ilmoittanut, että tämä budjetti toisi jo tulevana vuonna 2017 valtiolle säästöä 50 miljoonaa euroa. Kuitenkin tämä laki tulee käytännössä voimaan vasta 2018 ja sen taloudelliset vaikutukset näkyvät vasta vuonna 2019, minkä takia mielestämme myöskään nämä taloudelliset budjettiperusteet eivät anna sille sitä perustetta, ettei tätä lainsäädäntöä olisi voitu käsitellä ensi keväänä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä.

Tästä ovat todenneet eri asiantuntijat, että tämä lainsäädäntökokonaisuus tuottaa erilaisia ongelmia. Muun muassa Valvira totesi, että keskittämällä tavoitellut vaikutukset voivat vesittyä: kun julkisen palveluntuottajan on vietävä palvelut suurempiin yksiköihin, niin samanaikaisesti yksityinen palveluntuottaja voi tulla alueelle tuottamaan vastaavia palveluita, koska lakiesitys ei koske niitä. Jos tämän jälkeen valinnanvapaus koskisikin myös erikoissairaanhoidon, Valvira on lausunnossaan todennut, että yksityinen tuottaja pääsee niin sanotusti keittiön kautta sellaisille markkinoille, joista julkisen on lähettävä pois tämän lainsäädännön takia, keskittämisen takia. Siltä osin lainsäädäntö ei kohtelee eri palveluiden tuottajia yhdenvertaisesti, pikemminkin se kohtelee eriarvoisesti.

Tämä näyttääkin myös siltä, että kun tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus sanoo, että yksityiset, julkinen ja järjestöt olisivat palveluntuottajina samalla viivalla, niin tämä lainsäädäntö mahdollistaa sen, että yksityiset palveluntuottajat pääsevät näin valmis-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

tautumaan tulevaan sote-uudistukseen ja siihen liittyvään valinnanvapauteen aivan toisella tavalla kuin julkinen sektori. Tämä vesittää palveluiden keskittämisen ja siitä saadut osaaamisen ja paremman ja tehokkaamman palveluiden tuottamisen hyödyt.

Arvoisa puhemies! Tähän lainsäädäntöön liittyvät tietysti myös kielelliset kysymykset. On ehdottoman tärkeää laadukkaan hoidon onnistumisen kannalta, että potilas saa palvelunsa omalla kotikielellään. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, kuten päivystyksessä, tähän kokonaisuuteen liittyvät myös kielellisten oikeuksien turvaaminen sekä se, että Vaasan sairaanhoitopiiri olisi tullut sisällyttää täyden päivystyksen sairaaloiden luetteloon. Elikkä olimme tukeneet sitä linjausta, joka oli useissa asiantuntijalausunnoissa, elikkä 12+1-mallia. Näin ei nyt kuitenkaan tapahtunut, jos eduskunta hyväksyy tämän esityksen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi. Meistä on käsittämätöntä, ettei hallitus antanut eduskunnalle riittävästi aikaa käsitellä näin merkittävää lakia sen vaatimalla tavalla. Tästä syystä olemme esittäneet, että eduskunnalle ja sosiaali- ja terveysvaliokunnalle olisi annettu aikaa jatkaa lain käsittelyä helmikuussa istuntotauon jälkeen. Kuten täällä on useaan otteeseen todettu, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ei käytännössä annettu kuin pari päivää aikaa arvioida perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Meille ei annettu myöskään lisäaikaa arvioida lisätoimenpiteitä perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta. Mielestämme tämä ei anna oikeutta lainvalmistelulle eikä sen käsittelylle. Tämä on mielestämme myös yksi esimerkki siitä, mihin oikeuskansleri Jonkka ja useat muut oikeudelliset professorit ovat viitanneet, (Puhemies koputtaa) kuinka hallitus vie kiireellisiä asioita väkisin eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Näillä edellä olevilla perusteilla ehdotamme, että tämä lakiesitys hylätään.

22.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Heti aluksi ilmoitan, että kannattamme edustaja Kiljusen tekemää hylkäysehdotusta.

Tämä esitys on hyvä esimerkki siitä, mitä oikeuskansleri Jonkka tarkoitti huonolla lainvalmistelulla. Kun lainvalmistelun yhteydessä varsinaisia pykälätekstejä aletaan muuttamaan ilman, että valiokunta voi niihin ottaa ajan kanssa kantaa, ollaan jo sellaisella tiellä, jossa voidaan todeta, että se ei enää täytä hyvän lainsäätämisen perustunnusmerkkejä.

Sitten itse tähän asiaan.

Sairaalaverkosta päättäminen ilman tarkempaa tietoa siitä, mikä on hallituksen tavoittelema valinnanvapauden sisältö, ei mielestämme täytä hyvän lainsäädäntövalmistelun kriteereitä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden valinnanvapauslainsäädännössä tullaan määrittelemään, miltä osin esimerkiksi erikoissairaanhoidon kirurgiset toiminnot tulevat yhtiöitettäväksi ja kilpailtujen markkinoiden piiriin. Hallitus oli luvannut linjata valinnanvapauden sisällöstä marraskuussa, mutta päätöksenteko on lykkäätynyt, ja nyt puuttuu olennainen tieto siitä, mikä on hallituksen tavoite.

Ilman riittäviä tietoja emme voi päättää päivystyssairaloista niin, että lainsäädäntö olisi oikein kohdentuvaa, toimivaa, johdonmukaista ja ymmärrettävää. On huomattava, että laki tullaan toimeenpanemaan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, johon siis noin vuoden kuluttua on tulossa mittavat uudistukset ja uudelleenjärjestelyt sote-uudistuksen tullessa voimaan yhdessä maakuntauudistusten kanssa.

Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi katsomme, että Vaasan sairaanhoitopiiri olisi tullut sisällyttää täyden päivystyksen sairaaloiden luetteloon, ja tähän on mittava määrä hyviä perusteluja. Voimme esimerkiksi yhden keskeisen mainita, joka on potilastietojen ja

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

diagnoosien oikea ymmärtäminen. Ajatellaan, että Vaasan sairaalasta ruotsinkielisen väestön tiedot lähtevät Seinäjoen sairaalaan, jossa ei voida varmuudella taata, että kielellinen taso on sellainen, että potilastiedot ja erityisesti diagnostiikka tulevat oikein ymmärretyksi. Olemme välittömästi potilasturvallisuuden alueella ja rikomme sitä törkeällä tavalla ja aiheutamme valtavan määrän ehkä myös vääriä toimenpiteitä niin terveydellisesti kuin hallinnollisesti. Tämä on jo itsessään niin iso ja painava syy, että se olisi jo vaatinut selkeää, suurempaa ja pidempiaikaista harkintaa.

Arvoisa puhemies! Tässä vastalauseessa on hyvin perusteltu nämä kaikki muut asiat, joten en niitä sen kummemmin tässä käy toistamaan, mutta toistan sen, että kannatamme tätä hylkäsesitystä.

22.59 **Mats Nylund r:** Ärade herr talman, arvoisa herra puhemies! Jourförordningen har nu nått andra behandlingen i plenum. Det mesta har säkert redan sagts om detta lagförslag, men för historieskrivningen är det viktigt att vi debatterar förslaget ännu en gång. Utgångsläget för lite drygt ett år sedan var följande: Enligt det som berättades i offentligheten under den så kallade regeringskrisen som vi hade ville centerpartiet ha lika många fulljournsjukhus som landskapen, eller 18 stycken. Sannfinländarna var beredda att stöda en sådan modell, medan samlingspartiet ville ha endast fem 5 erva-områden. Kompromissen blev 12 fulljournsjukhus.

Antalet 12 hittar man bland annat också i Sitras rapport och THL:s rapporter för rationalisering av sjukvården, men de båda placerar Österbotten och Vasa centralsjukhus som ett självklart fulljournsjukhus. Regeringen valde i stället att inte utse Vasa till ett fulljournsjukhus. När man läser regeringens proposition får man en stark känsla av att argumenten för att fälla ut Vasa är regionpolitiskt motiverade och att beslutet om placering fattats först och sedan därefter har man byggt upp argumenten. Social- och hälsovårdsministeriets hårt kritiserade sakkunnigutlåtanden under riksdagsbehandlingen förstärker denna bild eftersom som ministeriets statistik inte alls stämmer överens med de uppgifter som bland annat Vasa centralsjukhus direktör tillställt riksdagen. Någon kommer säkert i sinom tid att granska de givna uppgifterna, och då antingen verifiera dem eller konstatera dem vara felaktiga.

Herra puhemies! Miksi sitten on ollut tärkeää esittää tilastoja ja tietoja, jotka kuvaavat Vaasan keskussairaala huomattavasti huonommaksi sairaalaksi kuin Seinäjoen keskussairaala? Kyse on siitä, että hallitukselle on ollut tärkeää luoda tilanne, jossa laajan päivystyksen sairaalan valinnassa ei ole kyse kahdesta tasavertaisesta vaihtoehdosta vaan siitä, että pystytään osoittamaan, että laaja päivystys ainoastaan Vaasassa on huonompi kuin laaja päivystys ainoastaan Seinäjoella. Tällaista pohdintaa on tehty perustuslakivaliokunnassa ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, ja se on luettavissa mietinnöstä ja lausunnosta. Tällaista pohdintaa saa kuulla myös vielä joiltakin hallituspuolueitten jäseniltä, ja viimeksi lauantaina Ylen aamu-tv:ssä yksi hallituspuolueen edustaja väitti, että muut perusoikeudet eivät voi taipua kielellisten perusoikeuksien tieltä.

Tällainen pohdiskelu on täysin väärää ja se perustuu syvään älylliseen epärehellisyyteen. Sillä, että päivystyssairaaloiden määrä on rajattu kahteentoista, ei ole mitään tekemistä perusoikeuksien kanssa. Se perustuu poliittiseen kompromissiin, joka tehtiin runsas vuosi sitten ja jota hallitus ei kykene muuttamaan siitä huolimatta, että tosiasiat puhuvat sen puolesta, että lopputuloksena pitäisi olla 12+1 eli laaja päivystys niin Vaasassa kuin Se-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

inäjoellakin. Koskaan ei ole ollut kyse siitä, että perustuslailliset kielelliset oikeudet syrjäyttäisivät muut perustuslailliset oikeudet. Sen sijaan puoluepoliittisella kompromissilla sairaaloiden määrästä, tässä tapauksessa 12:lla, ajetaan perustuslaillisten oikeuksien yli. Perustuslailliset oikeudet jäävät aluepolitiikan jyrän alle.

Lakiehdotuksen käsittely perustuslakivaliokunnassa oli ilmeisen vaativa, mutta valiokunta lopulta antoi yksimielisen lausunnon. Se olkoon heille kunniaksi. Käsittely sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa oli heikko ja jopa ala-arvoinen. Valiokunta ei tarttunut siihen vaihtoehtoon, jonka perustuslakivaliokunta asetti ensisijaiseksi, eli laaja päivystys sekä Seinäjoella että Vaasassa. Hurjalla vauhdilla tehtiin pykälämuutos, jonka valiokunta itse sanoo turvaavan kielelliset oikeudet, mutta hallituspuolueiden jäsenet sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa kieltäytyivät pyytämästä täydentävää lausuntoa perustuslakivaliokunnalta.

Herra puhemies! Perustuslakivaliokunta toteaa, että kielelliset oikeudet Seinäjoella on turvattava lailla. Lailla turvaaminen on tähän saakka aina merkinnyt palvelua kaksikielisessä instituutiossa. Se tarkoittaa tässä tapauksessa, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä pitäisi tulla kaksikielinen. Sosiaali- ja terveysministeriön kirjoittama pykälä oikeudesta ruotsinkieliseen palveluun, jonka valiokunta hyväksyi, on minimoitu koskemaan nimenomaan laajaa päivystystä. Kyse on aivan uudesta oikeuskäytännöstä, jota ei ole koskaan aiemmin käytetty. Kun käyttöön otetaan lainsäädäntöä, jota ei ole koskaan aiemmin testattu, varsinkin kun kyse on perusoikeuksista, tulisi sekä lainvalmistelun että lausuntokierroksen ja eduskuntakäsittelyn olla perusteellinen. Tämä lainsäädäntö on kaikkea muuta kuin perusteellisesti käsitelty. Pykälän on tosin kirjoittanut ministeriön asiantuntija, mutta tämä virkamies on sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädännön asiantuntija eikä ollenkaan kielilainsäädännön asiantuntija.

Till sist, herr talman! Emeritus professor Mikael Hidén uttryckte sig i samma Yles Aamutv som jag hänvisade till tidigare tvivlande till att den paragrafförändring som nu gjordes fyller grundlagsutskottets krav. Och jag tvivlar också.

Sociologen och samhällsforskaren Kjell Herberts säger till Yle i går att han aldrig upplevt någon tidigare fråga som engagerat finlandssvenskarna så mycket som jourreformen. Jag citerar: "— Den berör den svenskösterbottniska folksjälen djupt. Folk är personligen förolämpade och känner sig sårade, säger sociologen Kjell Herberts på Institutet för samhällsforskning på Åbo Akademi i Vasa." Och han har en över 30-årig forskarkarriär bakom sig. Försök beakta det, kära regering.

Ehdotan, että eduskunta hyväksyy lausumat 1 ja 2, jotka on jaettu monisteina salissa. — Kiitos.

23.07 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Menen suoraan Vaasan keskussairaalan asioihin. En käy läpi enää niitä asioita, mitä tässä on jo kahteen kertaan sanottu. Mutta erilaisia väitteitä on todellakin kuultu Vaasan keskussairaalaista, ja otan tässä muutaman niistä esiin.

Väite siitä, että uusi status ei tuo tai vie rahaa, on väärä. Vaasan keskussairaalaista saadun tarkistetun tiedon mukaan ruotsinkielisen palvelun ylläpito maksaa Vaasan keskussairaallalle 1,2 miljoonaa euroa vuodessa. Tätä rahamäärää ei ole huomioitu missään. Tulevaisuudessa tämä kulu tulee rasittamaan myös Seinäjoen sairaalaa, koska sielläkin kielen-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

kääntäjät, kieliopettaja, kielilisät sekä painotuotteiden tekeminen ja erilaisten kaavakkeiden tekeminen kahdelle eri kielelle maksavat. Lisäksi täyden palvelun ambulanssi Vaasa—Seinäjäki—Vaasa-kuljetuksille maksaa ylläpitoineen 0,5 miljoonaa per vuosi. Tähän tulee lisäksi sellaiset kuljetukset, joita ei hoideta ambulanssilla vaan taksilla.

Myös väite siitä, että näitä kuljetuksia tulisi vuodessa olemaan 50, on väärä. Johtajaylilääkäri Auvo Rauhala Vaasan keskussairaalaan sanoo, että näitä kuljetuksia per vuosi tulee olemaan 450:sta jopa 750:een. Tosin tässä ovat mukana sitten myöskin erva-alueen sairaalaan viety potilaat. Erva-alue Vaasan sairaanhoitopiirin osalta on Turku, ja sinne vietään sitten lähinnä potilaat, jotka vaativat aivokirurgisia toimenpiteitä, tai jos on aivoinfarkti tai aivoverenvuoto, mutta ylipäätään sillä suunnalla olevat potilaat.

On väite siitä, että jos Vaasan keskussairaalaan vietään pois kirurgisia toimenpiteitä, niin se ei vaikuta mitään — sillä ei ole merkitystä — sen takia, että siellä on vähän ortopedia- ja syöpäkirurgisia toimenpiteitä. Sillä on merkitys, koska Vaasan keskussairaalaalla on sertifikoidusti hyvä syöpäsairaala, siellä on paljon onkologisia leikkauksia. Sen lisäksi se on erittäin arvostettu ortopediakirurginen sairaala.

Myöskin erilaisten sydänjuttujen osalta, jotka Vaasasta kyllä nyt siirtyvät vuodenvaihteessa pois, on annettu väärää tietoa koskien sitä, kuinka paljon on näistä leikkauksista onnistunut ja kuinka paljon on epäonnistunut. Vaasan keskussairaalan onnistumisaste on kirkkaasti korkeampi kuin Seinäjoen keskussairaalan. En kuitenkaan varsinaisesti halua lähteä vertailemaan näitä keskussairaaloita. Nämä löytyvät kaikki tilastoista.

Jos Vaasan keskussairaalaan vietään ortopedit ja syöpäkirurgit, se tarkoittaa sitä, että tuo sairaala tulee kuihtumaan. Mikäli tässä käy niin, että Vaasan keskussairaala ei tule siksi yhdeksi 12+1-sairaalaksi, niin silloin on erittäin tärkeää se, että katsomme, mitä asetukseen tullaan kirjoittamaan. Jos asetuksella kielletään tekemästä keinonivelleikkauksia tai syöpäkirurgisia leikkauksia Vaasassa, niin se vie mukanaan myös synnytykset, sitä myötä anestesian sekä naisten- ja lastentaudit — tämä sen takia, että emme tule saamaan sen jälkeen Vaasaan kirurgeja. Yksikään ammattitaitoinen, itseään kunnioittava kirurgi ei tule sairaalaan, missä tehdään päivittäin korkeintaan yksi tai kaksi keisarinleikkausta ja päivisin hoidetaan päiväkirurgisesti erilaisia paiseita ja muita sellaisia toimenpiteitä, jotka eivät anna haasteita lääkäreille.

Mitä taas perustuslakivaliokuntaan tulee, niin nyt on asia niin, että tämä asia on selvittävää, ja toivon todella, että pääministeri tulee vastaamaan tästä asiasta meille tänne saliin. Ymmärsin uutisista, että hän voisi olla esimerkiksi jouluaaton aattona täällä. Ihan terveisenä pääministerille: Meille se käy. Myöskään kansanedustajilla ei ole olemassa työaika. Meille käy aattonaatto, aatto tai vaikka joulupäivä, mutta selvityksen me teiltä haluamme. — Kiitos.

23.12 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! För det första måste jag konstatera att det sker tråkiga saker i Berlin. Det är ytterst beklagligt att Europa igen har drabbats av ett terrordåd. Vi kan inte annat än känna och vara med dem som blivit utsatta.

Men, värderade talman! Varför vill regeringen köra över Österbotten, Vasa och det svenska? Varför vill man inte välja det alternativ som ur patientens synvinkel, såväl ur den finskspråkiga som den svenskspråkiga patientens synvinkel är den bästa lösningen? Det vill säga fulljour såväl i Vasa som i Seinäjoki. Varför ska vi inte få fortsätta utveckla Vasa centralsjukhus som håller hög kvalitet med de resurser som vi själva skapar i vårt land-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

skap? Varför ska vi behöva känna oss överkörda och som andra klassens medborgare vars rättigheter inte plötsligt behöver tryggas på bästa tänkbara sätt? Varför får de regionala sjukhusen, så som Brahestad, Forssa och Jakobstad inte fortsätta med sin dagkirurgi? Hur kan man göra så här?

Här, bästa vänner, några frågor som medborgare i republiken Finland har ställt mig de senaste dagarna. Och frågorna är berättigade. Människor är oroliga, känner otrygghet inför framtiden. Människor känner också uppgivenhet inför landets regering som kör sitt race med slutna ögon. Också finskspråkiga reagerar, flere har visat sitt stöd för svenskan och det tvåspråkiga Finland genom att byta modersmål och registrera sig som svenskspråkiga hos magistraten. Jag lyfter på hatten för alla dem.

Arvoisa puhemies! Päivystysuudistuksen kohtalo selviää tässä salissa huomenna. Viime viikolla hallitus osoitti, ettei se tavoittele mahdollisimman hyvää uudistusta, vaan suosii uudistusta, joka keskittää ja heikentää nykyistä sairaalarakennetta. Eikä tässä vielä kaikki: hallitus tukee myös ratkaisua, joka sisältää vain 12 laajaa päivystystä ylläpitävää sairaalaa, ja valitsee mallin, jonka kohdalla on edelleen hyvin epäselvää, voidaanko kielelliset perusoikeutemme ylipäätään turvata käytännössä.

Sanomalla ei 12+1-mallille, jossa niin Seinäjoki kuin Vaasakin olisi saanut laajan päivystyksen, sanoo hallitus myös meille suomenruotsalaisille: "Meille ei ole niinkään tärkeää, ymmärretäänkö teitä käytännössä vai ei. Emme valitse sitä vaihtoehtoa, joka parhaalla tavalla turvaa kielelliset perusoikeudet. Valitsemme jokerikortin ja toivomme, että kaikki sujuu hyvin."

Ministeri Rehula toteaa tämän päivän Helsingin Sanomissa, ettei hän tiedä vielä pitkään aikaan, mitä tarkoittaa sanoessaan, että "Vaasasta Seinäjoelle siirtyvät ruotsinkieliset voivat käytännössä käyttää omaa kieltään". Tähän ei kuulemma ole yksiselitteistä vastausta. Minusta kysymys on aika helppo: joko Seinäjoella saa hoitoa toisella kotimaisella kielellä tai sitten Seinäjoella ei saa hoitoa toisella kotimaisella kielellä. Miten on, ministeri Rehula, kyllä vai ei?

Hyvä hallitus, emme vaadi erillisoikeuksia, vaadimme vain samat oikeudet. Emme halua olla hankalia, haluamme päinvastoin jatkossakin edistää tämän maan hyvinvointia, niin kuin olemme tehneet sukupolvien ajan. Siksi tämä tuntuu nyt niin epäoikeudenmukaiselta, siksi moni tuntee itsensä loukatuksi. Ratkaisu oli jo tarjolla teille, mutta ette halunneet ottaa sitä. Asia käy yhä käsittämättömämmäksi, kun sosiaali- ja terveysministeriön puolelta on todettu, ettei kyse oikeastaan ole rahasta. Alivaltiosihteeri Tuomas Pöystin mukaan 12+1-malli ei tulisi juuri kalliimmaksi.

Värderade talman! Regeringen väljer också att nu då gå in för en lösning med bara 12 fulljournsjukhus och väljer en modell där det fortfarande är ytterst oklart om våra grundläggande språkliga rättigheter alls kommer att kunna förverkligas i praktiken.

För att citera minister Rehula i dagens Helsingin Sanomat, som frågar honom vad det betyder att de språkliga rättigheterna ska förverkligas i praktiken i Seinäjoki. Han svarar: "Sen minä tiedän vasta kuukausien päästä. Ei ole yksiselitteistä vastausta." Det är faktiskt så man baxnar. Den ansvariga ministern har ingen aning om vad det betyder att få vård i praktiken på sitt modersmål.

Jag kan berätta att det betyder som patient när man är svag och oförmögen att stå på sig att man måste bli förstådd såväl på svenska som på finska, att man ska kunna bli behandlad

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

på samma sätt som den finskspråkiga patienten i sängen bredvid. Att vårdarna ska förstå då man säger att man har ont och behöver smärtstillande. Att de ska förstå då man frågar: Vann e ja? Ja vill heim. Det är därför bästa regering, på grund av er totala oförmåga att sätta er in i den svenska patientens situation som det gör så ont.

Mistä sitten on kyse? Vaivautuiko yksikään ministeri paikalle viime viikon keskustelujen aikana vastaamaan kaikkiin vastausta vailla oleviin kysymyksiin? Ei vaivautunut. Muutama yksittäinen edustaja kokoomuksesta ja keskustasta oli läsnä, jos jätetään huomiotta perussuomalaiset, jotka eivät osoittaneet mielenkiintoa itse asiaa kohtaan vaan keskittyivät ainoastaan pakolliseen kouluruotsiin. Tämäkin osoittaa sen, että yksittäisestä ruotsinkielisestä potilaasta ei välitetä. Pöytäkirjoista näemme vastaukset.

Sen sijaan huolehdittiinkin siitä, että asiaa ei lähetettäisi takaisin perustuslakivaliokuntaan. Miksi? Siihen kysymykseen ei edelleenkään ole vastausta. Ainoa oikea päätös olisi ollut antaa perustuslakivaliokunnalle mahdollisuus vielä kerran tarkastella sosiaali- ja terveysvaliokunnan lisäystä liittyen kielellisten oikeuksien toteuttamiseen Seinäjoki-vaihtoehdossa. Nyt jää epäselväksi, miten lakiehdotus täyttää perustuslakivaliokunnan edellyttämät vaatimukset. Huomattavaa on myös se, että useampi professori on viikonlopun aikana ottanut kantaa sen puolesta, että ehdotus olisi pitänyt lähettää takaisin perustuslakivaliokuntaan. Heistä mainittakoon professorit Hidén ja Lavapuro.

Värderade talman! Genom sitt förfarande har regeringen starkt undergrävt sitt eget förtroende. Att göra en så god lagstiftning som möjligt är inte målet. Man har genomgående valt att gå där ribban är lägst. Man har också inte velat ta emot tilläggsinformation som har kommit efter utskottsbehandlingen. Det kan inte vara så att sjukhuset i Seinäjoki själv ska tolka vad lagen nu förutsätter av dem och slå fast det i en förvaltningsstadga. Eller?

I går fick vi också höra JK:s synpunkter gällande lagförslags grundlagsenlighet i vårt land, och vi fick höra att det ett flertal gånger funnits brister. Kanslerns budskap är mycket allvarligt. Respekten för rättsstatsprincipen, ja var är den? Vad är det egentligen som händer? Nu måste det vara slut på att försöka dribbla förbi grundlagsutskottet. Hela vår lagstiftningsapparats trovärdighet kan stå på spel, och det har inte Finland råd med. Finland är faktiskt inte vilket land som helst. Vi har ett laglighetsarv att förvalta. Det handlar om fundamentet för hela vår demokrati, för att den ska fungera. Att värna om rättsstatsprincipen är långt mycket viktigare än att reformer med våld körs vidare och att regeringens eget program uppfylls.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto on viimeksi lokakuussa huomauttanut hallitukselle, että kielelliset oikeudet eivät toteudu tarpeeksi hyvin terveydenhuollon alalla. On myös tuotu esiin, että hallituksen tulee sote-uudistuksen yhteydessä erityisesti ottaa huomioon sellaiset ratkaisut, jotka turvaavat kielelliset oikeudet.

Mutta tämäkin kaiku kuuluu korville. Miten hallitus, keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset etunenässä, miten pääministeri Sipilä, ulkoministeri Soini ja valtiovarainministeri Orpo aikovat kertoa ja selittää Euroopan neuvostolle, että ette piittaa näistä huomautuksista, sillä tähän ette päivystysuudistukseenne myötä tosiaankaan piittaa? Ja miten aiotte palauttaa luottamuksen sen väestönosan kannalta, joka nyt tuntee itsensä yliajatuksi ja vähempiarvoiseksi?

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

Toimivia asetelmia ei tule rikkoa, ja kun kyse on vähemmistöistä, pitäisi aina pyrkiä löytämään ratkaisuja, jotka vahvistavat vähemmistöä pidemmän päälle eivätkä heikennä. Miten voimme vakuuttaa niille, jotka harkitsevat takaisin tulemistä, jotka asuvat ulkomaila, että ruotsinkielisen väestön asetelmia ei pureta jatkossa?

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. 100-vuotisjuhlavuoden teema on Yhdessä — Tillsammans. Rinta rinnan meidän tulisi nyt mennä eteenpäin, kunnioittaen toistemme kulttuuria, kieltä ja identiteettiä. Hallituksen ehdottama uudistus liittyen sairaalarakenteeseen menee valitettavasti päinvastaiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Sen takia teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: "Päivystysuudistus olisi pitänyt käsitellä eduskunnassa samanaikaisesti varsinaisen sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen kanssa. Päivystysuudistus ei turvaa ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien käytännön toteutumista. Lisäksi päivystysuudistuksen lainvalmistelu on ollut erittäin puutteellista ja osittain harhaanjohtavaa. Hallituksen esityksen käsittely valiokunnissa ja täysistunnossa ei hallituspuolueiden toiminnan johdosta täytä hyvän ja asianmukaisen käsittelyn vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta ei ole päässyt arvioimaan muutetun esityksen perustuslainmukaisuutta. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Jag understöder också de förslag som Mats Nylund lade fram.

23.23 Stefan Wallin r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Hallitus ajaa tätä päivystysuudistusta kuin käärmettä pyssyyn. Alun perin itsehallintouudistuksena markkinoidusta soite- ja maakuntauudistuksesta on tullut valtava keskittämisooperaatio, jossa myöskin valitettavasti suuri osa keskustan keskeisimmistä perinteisistä keppihevosta teurastetaan, maakunta ja kunta. Kunnilta viedään 60 prosenttia rahoista valtion tasolle, valtio taas vastaa voimakkaalla ohjauksella ylhäältäpäin, itse asiassa rautanyrkillä. Mikä ihmeoperaatio tämä on?

Ruotsinkielisenä pitäisi olla tyytyväinen siihen, että kaksikielisyys leviää kuin kulovalkea nyt Seinäjoen suuntaan, missä on 0,29 prosenttia ruotsinkielisiä tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Nyt alueesta tehdään sitten tällä tavalla kaksikielinen siinä mielessä että pitäisi olla valmiutta palvella myöskin ruotsinkielisiä potilaita. Jokainen meistä ymmärtää, että tämä ei tule onnistumaan käytännössä. Ja käytännöstähän on, arvoisa puhemies, kysymys siinä, että käytännön palvelut toimivat sekä siellä päivystyspuolella että läpi koko hoitoketjun siellä sairaalassa.

Ärade talman! Den här operationen, där patienten riskerar dö, har varit mycket olycklig. Den har varit under sin värdighet, den har saknat motstycke som jag åtminstone minns under min tid som lagstiftare, när man har förbisett expertis, man har från social- och hälsovårdsministeriets sida försett utskott och riksdag med felaktiga, vilseledande uppgifter och dessutom med stor brådska drivit den här reformen till den punkt där vi befinner oss i dag.

Det mesta har sagts som kan sägas. Dessvärre finns det en risk att det inte har någon betydelse. Historieskrivningen, framtiden får utvisa vilka misstag som har begåtts under den här processen, vilket det mänskliga pris är som vi får betala för den här typen av tvivelaktig lagstiftnings- och förvaltningskultur.

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

Jag understöder varmt och med klappande hjärta, som dess bättre inte är beroende av vården i Seinäjoki, ledamot Anna-Maja Henrikssons förslag om misstroende mot regeringen.

23.26 Thomas Blomqvist r: Värderade herr talman! Den här frågan är speciellt svår för dem med svenska som modersmål i vårt land och den har upprört många här i salen och ännu flera utanför den här byggnaden. Varför så? Jo, för att enligt min och många andras bedömning är det här en viktig grundlagsenlig rättighet och en princip som vi nu är oroliga för att regeringen och en majoritet av riksdagen håller på att frångå. Jag vill så gärna tro att regeringen och regeringspartierna här i riksdagen fortsättningsvis vill värna om ett tvåspråkigt Finland med en respekt för grundlagens stipuleringar. Tyvärr ser jag hemskt få tecken på det i handlingarna.

Arvoisa herra puhemies! Tässä päivystysasiassa se isoin, periaatteellisin kysymys koskee perustuslain säätämiä kielellisiä oikeuksia. Perustuslakivaliokunta toteaa, että paras ratkaisu tässä asiassa olisi ollut, että laajan päivystyksen yksikkö sijoitettaisiin sekä Vaasaan että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin, mutta jos tämä ei ole se ratkaisu, mihin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta päätyy, niin perustuslakivaliokunta toteaa, että silloin — suora sitaatti: "Mikäli sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta hyväksyy hallituksen esittämän mallin laajan päivystyksen sairaaloista, kielellisten oikeuksien käytännön toteutuminen tulee turvata vähintään asettamalla Seinäjoen keskussairaalalle nimenomainen lakisääteinen velvoite huolehtia siitä, että Vaasasta Seinäjoelle siirtyvät ruotsinkieliset voivat käytännössä käyttää omaa kieltään. Tällaisen lisäyksen tekeminen terveydenhuoltolakiin on edellytyksenä sille, että 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä." Näin siis perustuslakivaliokunta. Nyt huolenaiheemme on, että tämä vaatimus ei tule toteutetuksi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan esittämässä mietinnössä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa kyllä, että terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momenttiin tulee tehdä täsmennys perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla ja että toimeenpanossa on huolehdittava siitä, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin päivystyspalveluissa potilas saa palvelut valintansa mukaan suomen tai ruotsin kielellä. Mutta tämä pykälä kuuluu näin — sitaatti 50 §:stä, kiireellinen hoito: "Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin on järjestettävä päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä niin, että potilas saa palvelut valitsemallaan kielellä. Velvoite vastaa päivystyksen osalta terveydenhuoltolain 6 §:ssä kaksikielisille kunnille asetettua velvoitetta järjestää terveydenhuoltopalvelut suomen ja ruotsin kielellä siten, että asiakas ja potilas saavat palvelut valitsemallaan kielellä". Mutta täyttääkö tämä 50 §:ssä tehty ehdotus, siis sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ehdotus, perustuslakivaliokunnan asettamia ehtoja, siihen olisi perustuslakivaliokunnan pitänyt ottaa kantaa. Nyt tämä sali ei halunnut, että perustuslakivaliokunta tekee sen, ja sen takia tämä kysymys on edelleen avoin.

Minun mielestäni tämä ehdotus mietinnössä ei täytä perustuslakivaliokunnan asettamia ehtoja, ja sen takia kannatan edustaja Nylundin tekemiä lausumaehdotuksia. Luulisi ainakin, että lausumaehdotus numero 1 voisi olla myös hallituspuolueiden hyväksyttävissä. Kannatan myös edustaja Henrikssonin epäluottamusehdotusta. — Kiitos.

23.31 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee parasta mahdollista päivystysuudistusta, ja on aivan selvää, että näin suuren uudistuksen yhteydessä on tilanteita,

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

joissa osa alueista, osa sairaaloista kokee hankaluutta, ikävyyttä, huolta ja murhetta siitä, kuinka oman alueen sairaanhoidolle käy.

Päivystysuudistus on merkittävä osa koko sosiaali- ja terveystuudistusta, mutta sen merkitys on suuri myös itsenäisenä uudistuksena. Se olisi pitänyt saada aikaiseksi jo vuosia sitten. Itse asiassa päivystyspuolen hoidon porrastus on laahannut perässä, ja laatu ei ole kyllä tällä hetkellä kaikilta osilta sen kaltainen kuin Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa terveydenhuollon tulisi olla myös päivystysaikaan.

Kansalaisten perusoikeus on saada päivystyspalveluita 24/7/365 myös erityistasolla sekä terveydenhuollon että sosiaalipalveluiden osalta. Palvelun laatuun vaikuttaa erityisesti henkilökunnan osaaminen ja osaamisen kokonaisuus siten, että erikoisalojen toimijat kykenevät toimimaan yhdessä. Suomessa ei ole resursseja kouluttaa suurta joukkoa kapeiden erikoisalojen osajia siten, että laajaa ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä olisi kovin monessa yksikössä.

Toinen laatuun vaikuttava tekijä on etäisyys. Nyt 12 sairaalan mallilla 50 prosenttia Suomen väestöstä asuu 30 minuutin matkan päässä noista päivystävistä yksiköistä ja 80 prosenttia alle 50 minuutin matkan päässä. Katson, että tämä etäisyys vastaa hyvää hoidon laatua.

Nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä osaaminen on keskitetty siis 12 yksikköön, joilla on erinomaiset edellytykset toimia kriisitilanteissa sekä osaamisen että maantieteen näkökulmasta. Koskepa tuo kriisi sitten yksilötasoista, (Puhemies koputtaa) dramaattista tilannetta...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, nyt on jo sen verran mennyt yli tuon 2 minuutin, että pyytäisin teitä siirtymään puhujapöytäntöön, jos aiotte vielä jatkaa.

Anteeksi. Haluan jatkaa ja sen takia siirryn puhujapöytäntöön. (Puhuja siirtyi puhujakokkeelle)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oikein hyvä näin.

Kiitän teitä, arvoisa puhemies, tästä huomautuksesta, olin epävarma tuon ajankäytön suhteen, mutta jatketaan.

Nyt näillä 12 valitulla yksiköllä on siis erinomaiset edellytykset vastata kriisitilannetarpeeseen sekä yksilön näkökulmasta että myös laajempien onnettomuuksien hallinnan osalta. Huolissani minä olen siitä, että joko tietoisesti tai puutteellisen asiaan perehtymisen johdosta kansalaisille on syntynyt kyllä varsin epävarma olo tämän uudistuksen tavoitteista. Lehdistössä on esiintynyt paljon lausuntoja, jotka ovat tulkittavissa siten, että kaikki päivystystoiminta loppuisi muista kuin näistä 12 yksiköstä. Tämä ei pidä paikkaansa. Useiden muiden sairaaloiden toiminta jatkuu yhteispalvelupäivystyspisteitten kautta 24/7/365 tai sitten iltavastaanottojen muodossa. Näin ollen laadukasta palvelua perustason ongelmassa on saatavissa siis varsin läheltä.

Kielikysymykseen totean vain, että jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus saada korkealaatuista palvelua omalla äidinkielellään. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Myös käytännössä!) Mitä haasteellisemmasta tilanteesta, mitä monimutkaisemmasta ongelmasta, mitä hankalammasta vuorovaikutustilanteesta on kysymys, sitä tärkeämmäksi tuo

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

kielellinen oikeus muodostuu. Uskon kuitenkin, että tahtotila hallituksen esityksen sisällä on vahva myös ruotsinkielisen väestönsosan palveluiden turvaamisessa. Minulle on aivan selvää, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin on järjestettävä palvelut sekä suomen että ruotsin kielellä siten, että kansalaisten perusoikeudet tulevat toteutetuksi.

On myös tärkeää, että hallitus aktiivisesti seuraa uudistuksen vaikutuksia niin potilaan talouden kuin toiminnan näkökulmasta ja ryhtyy viipymättä toimiin, mikäli uudistuksen katsotaan aiheuttaneen haittaa sen tavoitteiden suhteen ristiriidassa ollen. — Kiitoksia.

23.37 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Sairaalaraki on aikaansaanut todella laajaa keskustelua ja ihmetystä viime aikoina. Hallituksen esitys on osa mittavaa sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistusta. Hallituksen sote-uudistuksen keskeinen tavoite on saada perusterveydenhuolto kuntoon ja siirtää painopistettä perustason palveluihin. Päätöstä perustellaan turvallisuudella ja kustannustehokkuudella. Tavoite on sinällään hyvä, mutta hallituksen valitsemat keinot päästäkseen tähän tavoitteeseen arveluttavat, ja kaikkein eniten ihmetyttää, miksi päivystysasia käsitellään irrallisena hankkeena koko sote-uudistuksesta.

Arvoisa puhemies! Me emme olisi tässä tilanteessa, jos hallitus olisi huonon kompromissin sijaan tehnyt oikeudenmukaisen ratkaisun. Mitä tarkoitan huonolla kompromissilla? Olen ymmärtänyt, että keskustan tavoite alun perin oli samantasoisia keskussairaaloita joka maakuntaan — siis 18. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Aivan!) Kokoomus tavoitteli saamamme tiedon mukaan laajan päivystyksen toimintojen keskittämistä vain viiteen sairaalan. (Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Näinhän se oli! — Kyllä!) Perussuomalaisten kanta siinä vaiheessa on jäänyt minulle epäselväksi.

Jos hallitus tavoitteli parasta ratkaisua, niin kuin edustaja Raassina sanoi, kyseenalaistan kyllä tehtyä ratkaisua. Nimittäin nyt syntynyt kompromissi ei palvele kansalaisia yhdenvertaisesti. Edustaja Raassina totesi, että jokaisella on oikeus saada palveluja omalla äidinkielellään. Haluaisin uskoa, että hallitus tahtoo hyvää, mutta minulle ja monelle on jäänyt täysin epäselväksi, miten se käytännössä toimisi Seinäjoella.

Olen aikaisemmissa debattipuheenvuoroissanikin sanonut, että uskon kyllä, että Seinäjoelta löytyy lääkäreitä, jotka pystyvät palvelemaan ruotsiksi. Mutta, arvoisa puhemies, on hyvä muistaa, että silloin, kun joudumme sairaalahoitoon, suurimman osan ajasta vietämme muun hoitohenkilökunnan kanssa. Eli vaikka lääkärit osaisivat suhteellisen hyvää ruotsia, miten hoitohenkilökunta kykenisi palvelemaan?

THL:n raporteissa Vaasan keskussairaala on monien sairauksien, kuten esimerkiksi sydäninfarktien, aivoinfarktien ja lonkkamurtumien, hoitotuloksissa maan kärkisijoilla. Henkilökunta on aidosti kaksikielistä ja tarjoaa potilaalle hoitoa hänen omalla äidinkielellään.

Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi har fört en kamp för österbottningarnas rätt till vård på sitt modersmål, och när en kamp av detta slag går av stapeln så rör det verkligen om i folksjälen. Språket är en del av människans identitet och kan mer eller mindre tolkas som heligt, och därför har det satt känslorna i gungning, osäkerheten, och framför allt skapar osäkerheten rädsla.

I nuläget finns det inte klara svar på hur jourreformen sist och slutligen kommer att utfalla. Vi har inte fått ett klart svar på konsekvenserna av regeringens beslut, och det är den här otydligheten som skapar denna osäkerhet, och obesvarade frågor skapar rädsla. Det enda som vi vet är att Vasa centralsjukhus i fortsättningen kommer att vara ett bland Finlands 18 centralsjukhus, men tyvärr inte ett av de som får utvidgad jour. I praktiken bety-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

der det då att någon av de nuvarande specialiteternas jourverksamhet faller bort. Vilken eller vilka specialiteter blir kvar? Hur stor del av den svenskspråkiga befolkningen i Österbotten kommer i framtiden att skickas till Seinäjoki för vård?

Värderade talman! Dessa frågetecken borde ha rätats ut före beslutet tas och därför understöder jag också ledamot Kiljunens förslag om förkastande. Dessutom understöder jag ledamot Nylunds reservationer 1 och 2 samt ledamot Henrikssons förslag om misstroende.

23.42 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Joku voisi ajatella, että tässä keskustellaan pelkästään sairaalasta, että tässä keskustellaan pelkästään oikeudesta tasavertaiseen hoitoon, että tässä keskustellaan pelkästään siitä, että jokaiselle suomalaiselle tulisi taata mahdollisimman tasavertaiset palvelut. Keskustelemme toki siitäkin, mutta myös vielä isommasta kysymyksestä. Millä tavalla tätä maata johdetaan? Millä tavalla lakeja säädetään? Miten pääsimme siihen pisteeseen, että hallitus kokee voitavansa väärentää perustuslakivaliokunnan lausuntoja, kuten tässä lakiesityksessä tehtiin? Sen ovat monet perustuslakioppineet todenneet. Miten pääsimme siihen pisteeseen, että perustuslakia ei nähdä turvana vaan haittana, kuten monet hallituspuolueiden edustajat viime päivinä ovat tuoneet esille? Tähän on pakko sanoa, että ihmettelen, ihmettelen suuresti, että ministeri Sipilän hiljaisuus tämän asian ympärillä jatkuu. Miten pääsimme siihen pisteeseen, että perustuslailliset oikeudet ovat se sekundäärinen huoli, että perustuslailliset oikeudet ovat jotain, joka tarkistetaan sen jälkeen, kun poliittiset tavoitteet on saavutettu?

Arvoisa puhemies! Ministeri Sipilän johdolla hallitus on tässä suhteessa poikennut aivan perustavaa laatua olevasta periaatteesta, ja se on tämän asian pihvi. Se on se asia, jonka takia kaikkien tulisi olla huolestuneita tästä linjauksesta, myös kokoomuksen ja keskustan kansanedustajat. Tänäpäin se poikkeaminen tarkoittaa, että osa kansasta on huolissaan tulevaisuudestaan, koska se näkee tämän linjanvedon enteena muista tulevaisuuden linjanvedoista. Huomenna se saattaa tarkoittaa jotain muuta.

Isoja periaatteita ei tule muuttaa kevyin perustein, ja muuksi kuin kevyiksi perusteita ei voi arvioida, jos niitä ei edes halua esittää. Jos hallituspuolueiden edustajat eivät edes vaivaudu niitä esittämään, jos ainut peruste on se, että näin päätettiin, numero on 12 ja me emme peruuta, tai että emme ehtineet tutkia, niin silloin aikaisemmin kiveen hakattujen periaatteiden muuttaminen on tehty kovin kevyin perustein.

Värderade talman! Det här är inte bara en fråga om vård eller bara om rätten att bli förstådd. Det är fråga om en större princip, den att politik är någonting som är sekundärt i förhållande till de grundlagsenliga rättigheterna, den principen att man när det finns jämlika alternativ ser det som självklart att det som ger jämlik service åt alla är det man ska välja. Nu valde man ett annat alternativ. Nu frångick man från en stor princip. I dag betyder det att ett barn i vårt land i framtiden kanske inte blir förstådd på akutavdelningen. I morgon kan det betyda något annat, och det är i så fall den här regeringens arv.

23.47 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! On ollut surullista seurata, kuinka tiettyjä alueita on kylmästi syrjitty ilman minkäänlaisia objektiivisia perusteita laajan pätevyyden sairaaloita nimettäessä. Viittaan tässä Vaasaan sekä Pohjanmaan vientirannikkoon, kuten tässä on moni jo puhunut.

Tässä aikaisemmin tänään oli moni huolestunut viennistä. Hienosti puhuttiin yleistä teoriaa, aika vähän käytäntöä. Vaasan seudulla asuu 2 prosenttia maamme väestöstä, mutta

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

sieltä lähtee melkein 40 prosenttia koko Suomen energiateknologian viennistä. Euroissa mitattuna Pohjanmaan yritykset tuovat maahan enemmän rahaa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi kuin viisi vähiten vievää maakuntaa yhteensä. Hyvät ystävät, tällä rahalla rahoitetaan monet sairaalat ja paljon muuta. Sairaala on tärkeä osa rahaa takovaa ekosysteemiä, kuten moni yritysjohtaja on tässä sanonut. Olen erittäin yllättynyt, että kokoomus ei ole ikinä ottanut kantaa tähän, että olisi mikään yhteys vientiin, kun tehdään näin valtavia uudistuksia, vaikka suurten pörssifirmojenkin johtajat ovat sen ääneen sanoneet.

THL:n eri mittauksissa Vaasan keskussairaala on myös jatkuvasti kahden kolmen sairaalan kärkijoukossa — tästäkään ei ole paljon puhuttu. Potilasturvallisuustyössä, sydän- ja syöpäsairauksissa ollaan huippuluokkaa. Miksi mennään riskeeraamaan konseptia, joka toimii? Pohjanmaan maakunnassa väestö kasvaa, toisin kuin monessa muussa maakunnassa, jonne nyt ollaan pakkokuljettamassa potilaita. Miksi? Miksei huomioida väestönkasvua? Vaasan kaupungin väestötiheys taas on moninkertainen moneen muuhun maakuntakeskukseen verrattuna. Eikö se ole olennaista, kun puhutaan akuuttihoitosta, että mahdollisimman moni pääsee mahdollisimman nopeasti? Luulisi olevan. Kansainvälinen lento- ja laivaliikenne lisäävät suuronnettomuuden riskiä — ei ole huomioitu. Matka yliopistosairaalaan on maan pisin.

Sairaala takaa myös käytännön tasolla noin 100 000 ruotsinkielisen perustuslailliset kielelliset oikeudet, ja lähes yhtä monta suomenkielistäkin siellä on, se on hyvä muistaa. Pelkästään Vaasassa puhutaan muutenkin yli sataa muuta kieltä. Minuun otti yksi puolittutu yhteyttä. Hän kertoi, että oli 16-vuotiaana ollut täysin suomenkielisessä ympäristössä sairaalassa kovissa syöpähoidoissa — hyvä niin, hän selvisi siitä. Hän osasi pikkasen suomea. Sen verran suomea osasi, että henkilökunta pyysi häntä toimimaan tulkkina. Sai kertoa 12-vuotiaalle ruotsinkieliselle ja hänen perheelleen, että tällä nuorella pojalla oli leukemia. Tällaista se on käytännössä. En tiedä, oletteko te miettineet loppuun asti näitä juttuja? Ei ilmeisesti, eivät ole miettineet.

Gör om bästa vänner och gör rätt, och tänk in i praktiken.

Sitran Oulun yliopistolta tilaamassa tutkimuksessa Vaasa oli sijalla viisi 12:n mallissa — siis sijalla viisi, selkeästi yksi laajan päivystyksen sairaaloita. Siinä oltiin tutkittu nimenomaan näitä matkoja, väestönkasvua, katsottu tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, eikä piiri- ja puoluetuimistojen karttoja. Seinäjoki ei ollut listalla. Ymmärrän toki, että tietyt alueet ovat joillekin hallituspuolueille erityisen tärkeitä, mutta toivon, että hallituksemme nyt katsoo edes elinkeinopolitiikkaa ja näitä perustuslaillisia kielellisiä oikeuksia ja lisää tyylikkään 12+1-ratkaisun mukaisesti Vaasan laajasti päivystävien sairaaloitten listalle.

Pohjoismaiden johtavan energiaklusterin sairaalan heikentäminen heikentää kaikkien sairaaloiden rahoituspohjaa. Sen taloudellisen logiikan pitäisi mennä, hyvät ystävät, perille. On Suomen edun mukaista miettiä näitä asioita.

Paljon puhutaan myös normienpurusta tässä salissa ja vapaudesta yrittää. Tähän ei mielestäni oikein sovi laintasoinen nimenomainen kieltä kehittää itse maahantuoduilla rahoilla vientirannikkoa. Ei mitään järkeä. Kaikki tämä hosuminen, joka on huomattu viime päivinä, kieltäminen ja vanhanaikaisten poliittisten lehmänkauppojen perusteella jyrääminen — siltä se tuntuu ja siltä se näyttää — ei sovi globaaliin, kasvavaan talousympäristöön eikä sovi moderniin demokraattiseen sivistisyhteiskuntaan. Päinvastoin se kertoo siitä, että puuttuu visio, puuttuu halua ja ymmärrystä analysoida taloudellisia ja dynaamisia va-

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

ikutuksia, puuttuu halua kuunnella rahoittajia eli elinkeinoelämää ja vientiteollisuutta ja ilmeisesti puuttuu...

Det fattas också respekt för en språklig minoritet och dess rättigheter i det praktiska livet.

Arvoisa hallitus! Yllättäkää meidät viimeistään huomenna ja tuokaa järkeä tähän. 12+1-ratkaisu on ainoa oikea Suomen kannalta. Yllättäkää meidät huomenna.

Kannatan itse myös Mats Nylundin ja Anna-Maja Henrikssonin tekemiä ehdotuksia.

23.52 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Åland berörs inte av jourreformen, social- och hälsovård är självstyrelsens behörighet och sjukvården betalas av landskapet. Ändå oroar jourreformen kraftigt ålänningarna och på Åland eftersom man upplever att man monterar ner det tvåspråkiga Finlands struktur när man hittills inte sagt hur man i praktiken kommer att ordna de grundlagsenliga rättigheterna för svenskspråkiga österbottningar att få sin sjukvård på sitt eget modersmål.

Tingsrättsreformens planer på nedläggning av tingsrätten med svenska som förvaltningspråk samt diskussioner om språkförsök skapar en obehaglig känsla på Åland om att Finland håller på att montera ner landets tvåspråkighet. Det är viktigt att regeringen tydligt visar att så inte är fallet utan att man lyssnar och bryr sig.

Åland fick självstyrelse 1921 som ett internationellt beslut i Nationernas förbund. Finland ville inte att Åland skulle bli en del av Sverige och förband sig därför internationellt till Ålands självstyrelse och att åtagandena på och med Åland skulle ske på svenska. Men, för att det ska fungera måste också de svensk- och tvåspråkiga strukturerna i landet fungera i praktiken. Den här reformen försvagar de strukturerna och riskerar att på sikt försvaga svenskans ställning i landet. Därför hoppas jag att regeringen ännu vidtar nödvändiga åtgärder för att så inte sker. Det är sent, men det är inte för sent.

Den här frågan är större än 12 joursjukhus. Den här frågan handlar också om landets identitet i dag och i framtiden. Därför behövs nu vidsynthet, perspektiv, ödmjukhet och respekt.

23.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tästä asiasta on käyty useita keskusteluja täällä ja käytetty paljon puheenvuoroja. Jo silloin, kun tämä perusratkaisu tehtiin, käytin itse pidemmän puheenvuoron, missä kävin tätä 12 sairaalan mallia läpi. Itse asiassa tänään tässä keskustelussa edustaja Raassina hyvin kertoi, että päivystys ei suinkaan rajaudu näihin 12 sairaalaan vaan sitä jää myös tulevaisuudessa muihin sairaaloihin, myös näihin, joista täällä tänään on keskustelua käyty. Eivätkä nämä 12 sairaalaa ole millään tavalla identtisiä keskenään. Sieltä löytyvät nuo viisi yliopistollista sairaalaa ja seitsemän muuta sairaalaa. Ne seitsemän muuta sairaalaa eivät nekään ole keskenään identtisiä, mutta eivät ole myöskään nämä viisi yliopistollistakaan sairaalaa. Näitä päivystyksen aloja ylivoimaisesti eniten on Meilahdessa, johon itse asiassa tietyt osaamiset on keskitetty kaiken kaikkiaan, ja tähän suuntaan me joudumme joka tapauksessa menemään, jos haluamme, että me pystymme tässä maassa parhaasta osaamisesta pitämään huolta.

Totta kai itseänikin harmittaa se, että esimerkiksi Hämeenlinna, joka on itselleni lähin näistä sairaaloista, ei mahtunut 12:n joukkoon, ei olisi mahtunut 12+1:nkään joukkoon. Itse olisin toki toivonut sellaista mallia, mutta ymmärrän sen, että myös tätä toimintaa on täytyntä keskittää ja hakea sitä osaamista senkin kautta. Vastaavia toimenpiteitä on

Punkt i protokollet PR 137/2016 rd

tehty hätäkeskusten kanssa, mistä myös on käyty värikästä keskustelua aikanaan, ja nyt ollaan aika tyytyväisiä siihen malliin, mikä on otettu, ja jopa esitetty, että voisimme tulla kahdellakin hätäkeskuksella toimeen. Tai ensihoidossa laatu on parantunut merkittävästi nykyaikaisten (Puhemies koputtaa) ambulanssien ja muiden myötä.

23.59 Eva Biaudet r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Kukaan ei varmaan kiistä sitä, että Ruotsalaisella kansanpuolueella on erityinen osaaminen, kun puhutaan siitä, miten turvataan ja kehitetään Suomen kaksikielisyyttä. Me tiedämme vuosikymmenten, sadan vuoden takaa, että jotta se käytännössä turvattaisiin, niin meidän on rakennettava, tehtävä rakenteita, jotka tekevät mahdolliseksi sen, että esimerkiksi voidaan saada palvelua ruotsin kielellä.

Täällä on puhuttu tänään hyvästä tahdosta, ja en kiistä, uskon ihan täysin, että hyvää tahtoakin löytyy, ei ehkä kaikilta, mutta ainakin tänään täällä läsnä olevilta. Mutta se ei riitä, valitettavasti. Me tiedämme sen kokemuksesta, että se ei riitä, vaan meidän täytyy turvata se ihan konkreettisin toimin, ja siinä mielessä tuntuu todella todella turhauttavalta, että emme tue sellaista ratkaisua, jossa on toimiva kaksikielinen järjestelmä, jossa, niin kuin täällä tänään sanottiin, molemmilla kotimaisilla kielillä saa terveydenhuoltoa myöskin akuutissa tilanteessa, myöskin muun kuin perustason ongelmissa.

Jag har själv sett en dokumentär, jag tror en av de mest rörande dokumentärerna, det handlade om en liten flicka som hade leukemi och var svårt, allvarligt sjuk och hamnade ofta in på sjukhus, ibland akut, ibland inte. När hon, efter att ha lidit fruktansvärda smärtor och fått mycket behandlingar, för laboratoriesköterskan försökte förklara — när laboratoriesköterskan frågade på finska "vilken nål tycker du gör minst ont på dig"— förstod laboratoriesköterskan inte när hon sade att "den gula, den gula", och man såg att hon hade smärtor och hade verkligt svårt. Så här litet handlar det om att kunna ge hälsovård på sitt eget språk, att man förstår ens det mest elementära. Det här tryggas inte tyvärr i hälsovården överallt i dag. I Vasa skulle det lyckas, och nu är vi beredda att ge bort det. Det är faktiskt en sorglig dag.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.